

TALLINNA POLÜTEHNİK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 22 (988)

Reede, 20. juuni 1980

XXXII aastakäik

1940. aasta 21. juuni tähistas suurt pööret eesti rahva elus. Selle päeva sündmused mürdsid kodanluse poliitilise võimu selgroo ja märkisid töörahva võimu kujunemise algust. Algas sotsialistlik revolutsioon Eestis.

Kuu aega hiljem, 21. juulil 1940 kuulutas Riigivolikogu töörahva tahtel Eesti Nõukogude Sotsialistlikuks Vabariigiks. Deklareeriti, et ainult nõukogude võim võib kindlustada rahva, tööd, leiba ja vabadust töörahvale, et ainult nõukogude võim võib kindlustada meie maa poliitilise, majandusliku ja kultuurilise õitsengu.

Augustis 1940 astus Eesti Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu.

Nõukogude vabariigi loomine tähistas ürituse triumfi, mille eest eesti töörahvas oli Kommunistliku Partei juhtimisel võidelnud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni ajal, Eesti Töörahva Kommuuni päevil ja Eesti kodanluse perioodil.

Fašistliku Saksamaa kallale tungi järel pidas eesti rahvas koos kõigi Nõukogude rahvas-

tega ennastsalgavat, sangarlikku võitlust fašistlike anastajatega. Koos vennasrahvastega parandati sõjahaavad ja asuti hoogsalt arendama majandust, edendama kultuuri ja haridust.

Need on üldteada faktid, mida aga ikka ja ikka meenutatakse. Need on meie Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi sünni päevad ja selle sünniga kaasaskäinud valud ning raskused.

Koos üldhariduse parendamisega hakati laiendama ka kõrgharidust. EK(b)P IV kongressil 1941. aastal võeti vastu detailne abinõude plaan haridussüsteemi ümberkorraldamiseks, kusjuures eriline tähtsus anti teooria ja praktika ühtsusele ning teadusliku töö ja õppetöö tihedale seosele sotsialistliku ülesehitustöö praktikaga. Sama tähtsaks probleemiks oli teadlaste ja professorite-õppejõudude ulatuslik koolitamine, et luua tingimused tootmisspetsialistide ettevalmistamiseks. Kongress pööras rohkesti tähelepanu ka üliõpilaste poliitilisele kasvatusel.

40 AASTAT RAHVA- VÕIMU

Kasutati loovalt vennasvabariikide kogemusi. Nii viibis Tallinna Tehnikaülikooli rektor professor J. Nuut Leningradi ja Moskva tehnikakõrgkoolides, kus ta sõlmis kasulikke koostöölepinguid. Tallinna Tehnikaülikoolis, mis 30. aprillil 1941 nimetati ümber Tallinna Polütehniliseks Instituudiks, mindi üle uutele õppeplaanidele. Moodustati uusi kateedreid ja hakati õpetama uusi erialaineid.

Kommunistliku Partei ja Nõukogude valitsuse suunamisel tehti ulatuslikku selgitustööd töölisnoorsoo hulgas, et asutaks õppima kõrgõppeasutus-

tesse. Oppemaksust vabastamine, stipendiumide maksmine, ühiselamute organiseerimine — need olid nõukogude võimu väga tähtsaks muud, mille rakendamise oli võimalik nüüd ka Eestis.

Radikaalsed muudatused toimusid ka kasvatuses. Üheks olulisemaks uuenduseks oli korporatsioonide likvideerimine ning üliõpilaste ideelis-poliitilise juhtimise komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni kaudu.

Suurem osa vanast intelligentsist toetas nõukogude võimu ja võttis omaks marksistlik-leninliku maailmavaate. Vabariigi parteiorganisatsioon toetus selle kaadri kõige eesrindlikumale osale, kes oli oma elu tihedalt sidunud rahvaga.

Need olid kõrgkooli ja ka TPI probleemid Nõukogude Eesti sünniaegadel.

Oleme praegu jõudnud niikaugemale, et tehnilise kõrgharidusega spetsialistid vabariigis on enamuses TPI lõpetanud. Meie kooli seinte vahelt ellu

läinud inimesed ei ole mitte ainult saanud tehnilist haridust, vaid on omandanud ka tugevad ideelis-poliitilised veendumused. Seda tõestab meie vilistlaste töötamine mitmetes vabariigi kõrgemates partei- ja valitsusorganites. Siinkohal

tooksin ainult ühe näite: Eesti NSV Ülemnõukogu alalise organ, Ülemnõukogu Presiidiumis on ühendatud vabariigi juhtivate töötajate ja otseselt tootmistöötajate kogemused. Koos partei- ja riigitegelastega lahendab Eesti NSV Ülemnõukogu tähtsaid riigiasju TPI kasvandik, praegune rektor Boris Tamm.

40 aastat nõukogude võimu Eestis on kujukas näide väikerahva saatusel sotsialistlikus ühiskonnas. Eesti NSV kodanik tunneb end oma maa ja tuleviku peremehena, on sügavalt huvitatud ühiskonna probleemidest ning töötab jõudu säästmata kommunisti hüvanguks.

Parteikomitee sekretär
AADU TALTS

Esmaspäeval, 16. juunil korraldasid EKP Keskkomitee, Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu piduliku vastuvõtu kõrgkoolide parimatele lõpetanutele. Eesti NSV Ülemnõukogu istungisaali Toompeal tulid need, kes õpinguaastail olid silma paistnud aktiivsusega teadmiste omandamisel, hoolikusega ning osavõtuga ühiskondlikust tööst ja teaduslikust tegevusest. Sel kevadel said neist diplomeeritud spetsialistid.

Kõne pidas EKP Keskkomitee esimene sekretär KARL VAINO. Muuhulgas ütles ta: «... 80-nda aasta lend on meie kõige arvukam Eestis Nõukogude võimu kehtimise kõigi aastate jooksul. Käesolev lend on kümme korda suurem kui 1940. aastal. Üldse on meie vabariigis nõukogude võimu aastail rahvamajandusse, teadusse ja kultuuri tulnud üle 72 000 kõrgharidusega spetsialisti. Praegu on meie igal kümnenadal töötajal kõrgharidus. See tuleneb Kom-

munistliku Partei ja Nõukogude valitsuse igapäevast hoolitsusest sirguva põlvkonna eest, rahvamajanduse, teaduse ja kultuuri täiendamise eest noorte, haritud ja poliitiliselt küpsete spetsialistidega.»

Teiste seas nimetas sm. Vaino heade näitajate eest õpinguis ja ühiskondlikus töös ka meie instituudi lõpetanuid: Olev Liik, Kaie Niglas, Ahto Kaas. Lõpuks soovis K. Vaino kokkutulnuile edukat teed, aktiivset eluhoiatkut ja õnnelikkat tööd.

Tervitussõnu ütles lõpetanule ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär DONALD VISNAPUU, ja soovis neile loovat suhtumist oma töösse.

Kõrg- ja keskerihariduse ministri esimene asetäitja HEIMAR PEREMEES luges ette käskkirja parimate autasustamise kohta ministeeriumi mälestusmedalitega. Medalid andis kätte minister ILMAR NUUT.

TPI nüüd juba endine üliõpilane RAIVO RAIDAM esines

132 DIPLOMIT KIITUSEGA

sõnavõetuga noorte spetsialistide nimel. Ta ütles:

«Usun, et olulisem kui tänased soojad sõnad on nii vabariigi juhtkonnale kui õppejõududele see, et kogu meie edasine töö ja tegevus oleks võimalikult edukas, et me suudaksime tuua maksimaalset kasu ühiskonnale. Kõrgkoolide poolt antud teadmiste ja oskustega ning ühiskondlik-poliitilise töö kogemuste saamisega on loodud selleks baas. Edasi tuleb omandada tegeliku töö kogemused, on tarvis end pidevalt täiendada

erialal, laiendada oma ühiskondlik-poliitilist sihiringi, õppida tööd inimestega. Meie otsene kohus on pidevalt ja leppimatult võidelda kõige meie ühiskonna jaoks võõraga, kõigi meil esinevate puuduste ja vääranõustega.»

62 ja poole aasta jooksul on meie suur kodumaa läbi käinud tohutu tee. 40 viimast aastat on kõigi Nõukogude rahvaste vennalikus peres ühise eesmärgi — kommunisti poole sammunud ka väike Eesti. Ning et käia jääv tee oleks lühem ja samm pikem, selleks anname ka meie juba esimestest tööaastatest oma panuse. Seejuures on vaja algselt peale silmas pida, et juba sajavahetusel on vabariigi rahvamajandus kõigil tasanditel suurelt osalt meie põlvkonna kujundada ning sellest tulenevat vastutust tuleb tunnetada. Usun, et see on meie jõukohane.»

Vastuvõtul osalesid seltsimehed J. Käbin, V. Klauson, K. Le-

bedev, L. Lentsman, R. Ristlaan, A. Rütüel, L. Sišov, A. Green jt.

Vastuvõtu pidulik osa viidi läbi meie taidlusmajas Glehni lossis. Ohtu avas minister Ilmar Nuut. Ta andis noortele kolm soovitus: olla nõudlik enese vastu, viia kollektiivi huvid kooskõlla oma huvidega ja veelkord tõde, mis kehtib ka «vande» spetsialistide kohta — õppida, end edasi täiendada.

Meeleolu loomiseks aitasid kaasa Tallinna-Muusikakeskkooli ansambel Helmut Anniko juhtimisel, ansambel Lembit Himma juhatusel ja tuntuud mängujuht Mart Puust. Huumorika intervjuu andsid kõigi kuue kõrgkooli rektorid või õppeprorektorid. Peo perenaine oli Liivi Saarnak (lõpetas TRK muusikapedagoogika erialal) ja peremees Alo Ventsel (lõpetas TPEd kultuurharidustöö erialal).

Lehele vahendanud
KERTU TAMMIK

JOANN LÖSSOV —

TPI kehalise kasvatuskateedri vanemõpetaja. Osalenud 1952. aastal Helsingi XV olümpiamängudel, kus NSV Liidu korvpallivõistkonna koosseisus (kapten) saavutas hõbemedali. NSV Liidu teeneline meistersportlane 1947, NSV Liidu teeneline treener 1957.

Ajastu oma kiire elutempo ja tohutu infotulvaga on tinginud sellise olukorra, kus sport kõige laiemas mõttes on jäänud tahaplaanile. Ta on kujunenud omaette elukütteks. On tõusnud saavutuste lagi ja üha rohkem aega niigi suure ajadefitsiidi juures tuleb ohverdada spordile. Siit ka spordi spetsialiseeritus.

Aastaid tagasi sellist olukorda ei tuntud. Kõik endised suured sportlased olid üsnagi mitmekülgsed. Hea korvpallur võis edukalt esineda ka võrkpallis

jne. Rangel piiritletud oli hooaeg. Praegu on ka selles suhtes kõik väga oluliselt muutunud, kuna moodsad spordihallid, tehisiäakate jmt. lubavad vastava spordialaga tegelda aastaringset.

Muutunud on ka stiimulid. Kui enne sõitsid turneedele ainult rahvusmeeskonnad, siis praegu on see võimalus klubidelgi.

Spordi kahjuks räägib fakt, et kõrgetasemelised võistlused on ära rikkunud pealtvaatajad. Arvan, et see on tingitud kahhest põhjustest:

- * ei leidu niipalju vaba aega, et tulla võistlusi vaatama;
- * puudub sihikindel reklaam.

Fikseeritakse ainult tagajärjed ja asi sellega piirdubki.

Kui nüüd rääkida spordi positiivsetest külgedest, siis on neid tõepoolest palju.

Sport. See on suhtlemisvahend. Kui palju uusi sõpru ja tuttavaid olen leidnud oma

TUGE VAT ISELOOMU JA TAHTEJÕUDU

sportlaseteel! Olen reisinud Hiinas, Koreas, Jaapanis, Jugoslaavias, Prantsusmaal jn. Ka see on väga suur stiimul. Peale kõige muu õpid tundma mitmete maade ajalugu, elulaadi. Sellega kaasneb muidugi kohustus osata võrkeeli.

Võistlused iseenesest on väga huvitavad ning jätvavad suure elamuse. Näiteks 1952. a. olümpiamängudel õnnestus kaasa elada kuulsa eesti matimehe Johannes Kotka maadlusele. Samuti oli võimalus näha legendaarse tšehhi jooksja Zatopeki finišit ning tema abikaasa Dana üllatavat võitu odaviskes. Näha tugeva iseloomuga ja tohutu tahtejõuga inimesi annab sulle eneselegi kindlust ja tuge.

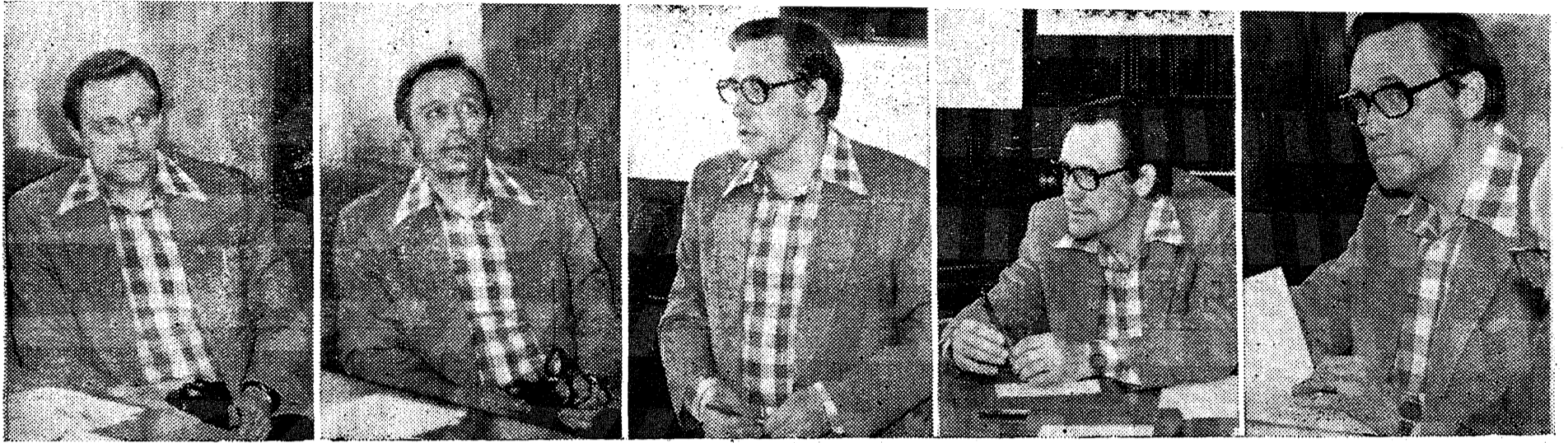
Rahvasport. Mõiste, mis peaks eeldama rahva tihedat sidet spordiga. Kuid viimasel ajal on muutunud see termin moenimeetuseks. Spordi ja rahvaspordi vahel on kuristik. Rahvasport

täidab rohkem tervise parandamise funktsiooni.

Rahvaspordist peaksid välja kasvama uued spordikuulsused, kuid näiteks pioneerid, kes on suure spordi taimelavaks, ei tohi laagrites ujumas käia. Sport ei kasva määrustest, ta kasvab masside tegevusest, mis on küll stiililine, kuid mille efekt on ometigi suurem.

Pika sporditee jooksul tuleb ni mõnigi kord ette pisut kummalisi ja naljakaid momente, mis terveks eluks meelde jäävad.

Kord sattusin korvi all vastamisi kuulsa kasahhi Vasja Ah-tajeviga (pikkus 2.32, kaal 164 kg). Pealeviske võimalusi oli mul minimaalselt. Kuid märkasin, et ta reageerib petteligutustele veidi hiljem ning parasjagu mahun ta jalgade vahelt läbi. Tegingi kiire petteligutuse, pugasin ta jalge vahelt läbi ning tabasin korvi. Seepeale to-rises Ah-tajev: (Järgneb 4. lk.)

- * Sündinud 23. juunil 1930.
- * Lõpetanud TPI 1954.
- * 1954—1957 TPI-s laborijuhataja. 1957—1960 NSV Liidu Teaduste Akadeemia Automaatika ja Telemehaanika Instituudi aspirant. Seejärel ENSV TA Küberneetika Instituudi vanemteadur ja direktori asetäitja, 1960. aastast direktor.
- * NLKP liige 1963. aastast.
- * TPI rektor 1976. aastast.
- * 1969 — tehnikadoktori väitekirj. Teadusalane tegevus on seotud elektronarvutite programmeerimise automatiseerimise ja insener-tehniliste protsesside matemaatilise modelleerimisega.
- * ENSV TA akadeemik.
- * Nõukogude Eesti preemia laureaat.
- * ENSV teeneline teadlane.
- * Autasustatud Oktoobrirevolutsiooni ordeniga ja medaliga.
- * EKP Keskkomitee liikmekandidaat.
- * ENSV Ülemnõukogu saadik. ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi liige.

Mul pole tõesti kunagi olnud ühte suurt eeskuju. Neid on alati olnud mitu ja kuna nad on ajas muutunud, on neid kokku olnud õige palju. Nad kõik on suurepärased inimesed, kellega mul on olnud õnn vahetult kokku puutuda. Igapäev neist on olnud või on praegu vähemalt üks omandus või iseloomujoon, mida olen siiralt imetlenud ja vargsi püüdnud omandada, mis on mind innustanud ja rasketel hetkedel aidanud.

... minu arvates ei maksa paljas andekus midagi; ta muutub väärtuseks ainult ühenduses tõsise tööga. Tingimata on tarvis kriitilist ja enesekriitilist meelt, kusjuures viimast tuleb endas teadlikult arendada. Väga tähtis on, et teadusliku kirjanduse igapäevane lugemine muutuks harjumuspäraseks. Lugeda tuleb palju ja pidevalt. Ainult see võimaldab saada kurssi oma ala teaduse eeslinniga ja seal püsida. Eriti tähtis on uue perioodika lugemine ja kogu erialase bibliograafia jälgimine. See aga tähendab, et tuleb kas või passiivselgi tasemel omandada paar võõrkeelt.

Ülimalt oluline on arendada endas omadust selgelt püstitada eesmärki, formuleerida ülesannet. Nagu teada, kätkeb küsimuse seadmine endas tihti pool lahendust. Sageli on mahukate tööde keskine kvaliteet juba ette määratud ülesande halva püstitatuse tõttu.

... minu arvates ei tohi kaasaegne teadlane kunagi sulguda oma teaduslikku vutlarisse, vaid peab aktiivselt osa võtma ühiskondlikust elust. Ta peab seda elu mõjutama ka väljaspool oma professionaalset sfääri ja teisest küljest on tal sealt sageli rohkem õppida kui mõnestki teaduslikust artiklist.

Teadusliku töö realiseerimisel tuleb sageli minna kompromissidele nii ajaliste kui muude ressursside puutavate tõttu, teaduslike lahenduste otsimisel tuleb aga olla märksa ühiskondlikum. Teadlane peab hoolitsema selle eest, et ta ei muutuks teatud ametikohta täitvaks nimetuks töötajaks, vaid oleks tuntud oma isiklike tööde ja nime järgi.

... teadus vajab inimesi, kes täielikult valdavad olemasolevat ning on suutelised näitama, kuidas seda muuta, samuti valmis nende muutuste elluviimise eest võitlema. See viimane nõuab sageli suurt pingutust — mitte ainult vaimset, vaid ka füüsilist.

Tõõga peab aga kaasnema pidev analüütiline ja kriitiline mõtlemine. Muidu võib juhtuda nii, nagu juhtus hobusega, kes pingutades ja higistades rasket koormat vedas, kuid valsesse kohta. Ja kui siis mõned esimesed kivikesed õigesse müüri juhtuvad, ei maksa sellest liigsesse vaimustusse sattuda, sest maja pole ju veel valmis, üldse ei saa teadusemaja kunagi valmis. Samal ajal ei tohi olla põhjendamatu tagasihoidlik ja järeleandlik, vaid tuleb oma seisukohti kaitsta. / — — / Meie põhjamaise natuuri juures võib aeg-ajalt nüüsguseid momente täheldada ning need ei tule teadusele kasuks.

Ma ei julge nimetada ühtki eriala, mille spetsialistile poleks küberneetika aluste tundmine tulevikus hädavajalik.

Kaunitesse kunstidesse suhtun suure lugupidamisega, kuivõrd nende kaudu on leidnud kehastamist

tõsine osa inimkonna kultuuripärandist, nende kaudu avaldub paljude meie kaasaegsete looming. Eriline koht on minu elus muusikal, millega mul on intiimvahekorrad: olen teda aktiivselt armastanud, kuulnud, veidi õppinud, püüdnud ise teha ja ise interpreteerida. Kuigi suhted on kahepoolsed, on tulemused kahjuks ühepoolsed. Mina pole muusikale midagi suutnud anda, saanud olen temalt aga palju ja saan veelgi.

«Noorte Hääle», 30. nov. 1971.

Ei hakka kordama, mida tähendab nüüdisaegne sport. Mida maksab eneseteostamine selles valdkonnas. Kuid need eneseteostajad kipuvad publikule kaugeks jääma, mattuvad resultaaside, tehniliste üksikasjade ja maa ebaolulise varju. Tahan mõista inimest kõige selle taga. Ma ei mõtle varast ja ehk kahjulikku reklaami viie-kuueteistkümnendaastastele tealustajatele. Mõtle neid meie kuulsaid sportlasi, kes on jõudnud maailma tippu. Niisama sinna ei tungi! See nõuab erakordset isiksust, kes on valmis paljudeks loobumisteks. Ei ole vahet, kas säärane eneseteostamine toimub teaduse, kunsti või spordi vallas, see on jõukohane ainult ebatavalistele inimestele. Praeguses kontekstis pole tähtis mis, vaid KUIDAS. Niinimetatud kõõgipoolne, inimese hingevarjundid, tema tegevuse strateegia, see on kõikjal analoogiline.

Spordis avalduvad kõik konfliktid eriti kontsentreeritud kujul, rõhutatult dramaatilises vormis. Peale üldinimliku tunnetusliku huvi pakub sportlase käitumine võrratult õpetlikku kõigile teistele. Ka teadlastele. Seesama tundmatus kohas vette hüppamine, samasugused ebastandardised lahendused...

Suure tõe juures ei kõlba pooliti väljaütlemine kuhugi. Ja suure eneseteostamise taga on ikka suur (hulm) tõde.

Olen rõõmus, et leidsin tennise. Olen rahul, et minust kujunes tenniseaktivist. Minu kogemuste järgi pole ühiskondlik töö spordis mahavisatud aeg. Ilma igasuguse hinnaalanduseta: see oli hea kool, asendamatu elukool. Kohtasin paljusid huvitavaid inimesi, õppisin suhtlemiskunsti. Sellest on mulle palju kasu olnud.

Spordiharrastus (tervise sport, rahvasport — nagu praegu nimetatakse) pole vaba aja veetmise probleem, niisama lillutamine. Ei tule mõelda: teen vabal ajal. Vaba aega tuleb võtta, vajaduse korral end sportimiseks ka tagant sundida. Mõni arutab: lähen ujuma või palli mängima, see või teine (näiliselt tähtsam) töö jääb tegemata. Mis siis! Paremini kirjutuslaua juurest lahti kiskuda, ennast füüsilisse vormi viia. Pärast tööd sealsamas kirjutuslaua ääres hoopis kiiremini — «mahavisatud aeg» on kasudega kompenseeritud.

Saime uue tennishalli, aga äkki avastati, et disko on palju rentaablim. Tehtagu siis diskohall. Spordibaas on spordibaas! Palju kõrgkool sisse toob, ent ilma temata läheksime puu otsa tagasi. Niisugustel juhtudel on tagasiside keerulisem, kui see mõnele tegelasele paista võib.

Ei maksa Marsilt nõiavitsa otsida, palju on meie endi teha.

Sport ei ole popp! Põhjused on ülimalt arusaadavad. Kui mina tennist mängisin, polnud ühelgi mu tuttav autot, müüd on kõigil rattad all.

Nüüd on mitu korda rohkem vaba aja veetmise võimalusi kui meie põlvkonna noorusaastatel. Siin pole midagi teha: elu dünaamika, objektiivne reaalsus. Rumalat juttu ajavad need, kes väidavad, et kasvatustöö on nõrk. Ja nii edasi... Mitte ei usu. Mitte juttu pole vaja, samme on vaja! Peame muutma spordiharrastu-

se konkurentsivõimeliseks teiste vaba aja veetmise vahenditega. See on algus, see on ots.

Tippusporti ilma õppetöö erigraafikuta ei tee. Ent see on suhteline värk. Kui sportlane on tõsine mees, oleme alati vastu tulnud. Teisest küljest on selge, et teatavaid kursuseosaid (poolunikaalsed eksperimendid, grupitööd) üksi ei omanda. Järelikult ei omanda siis ka kõrgemat haridust. Vastutulek peab olema mõlemapoolne, vahel tuleb ka üliõpilasel treeningulaager või võistlus vahele jätta. On täiesti mõistetav, et tippusportlasel võib õppeaeg pikemaks venida. Aasta või kahe, isegi kolme puhul oleme silma kinni pigistanud. Rohkem kipub olema juba kurjast.

«Kehakultuur», 19, 1979.

Praegu (...) kuulub instituudi ligi viietuhandelne päevane üliõpilaskond peaaegu tervikuna komsomoli. (— — —)

Arvulised näitajad aga ei ole ainupeamised. Kõikidel kursustel kujutab komsomol tõsist ühiskondlikku poliitilist jõudu. Ja seda nii ühiskondlike ürituste läbi viimisel kui ka üliõpilaste maailmavaate kujundamisel ja õpingute korraldamisel.

Üliõpilaskõige nagu iga teist üliõpilast hinnatakse eelkõige selle järgi, kui hästi ta oma põhitegevuses, s. t. õppimises, hariduse omandamisel edasi jõuab. See on hindamise esimene mõõdupuu.

... lisaks oma eriala laimatu tundmisele peavad inimesed olema ühiskondlikult aktiivsed isiksused. Kaasamõtlemisest üksi ei piisa, vaja on ka tegutseda, ja tegutseda tulemusrikkalt. Ning seejuures mitte oodata, et keegi sind kaasa kutsus. Tuleb ise algatusvõimet näidata. Just seda omapoolset pealehakkamist tahaks tänapäeva noorte juures rohkem näha.

Kui paarsada aastat tagasi määras oluliselt riigi või rahvuse eluvõime kirjaoskajate arv, määrab seda nüüd arvutustehnika tase ja kasutamine. Tunnistame me seda või mitte, aga nii see on.

Maailma tuleb iseenda tegevuspiiridest palju laiemalt näha. Tuleb näha kaugemale ja avaramalt sellest, millega konkreetset tegelete. (— — —) Meie mõtlemine ja tegevus peab muutuma väga täpseks. Kui arvuutiga midagi lahendada, tuleb osata väga täpselt välja tuua, mida tahate lahendada. Arvutite ei saa udujuttu ajada.

«Horisont», 10, 1978

Edasijõudmine on sellest, kuidas on õpitud mõtlema. Selleks meil pea ongi, et mõelda, teha oma valik.

«Noorte Hääle», 17. nov. 1979.

Teaduslike eksperimentide ja tõestatud teoreemide tulemused muutuvad üldtunnustatud väärtuseks üksnes siis, kui need on esitatud veenvalt antud teaduse «keele» abil konkreetsetes artiklites ja aruannetes, lisaks sellele vajaduse korral asjastatult realiseeritud. Aga niisugust väljendusoskust on vaja harjutada ja treenida. Siin ei aita üksnes andekusest. Tööd on vaja teha!

Kuigi väljapaistvate inimeste hulgas on olnud palju eriskummalisi iseloomu, usun ise selliste inimeste nagu abielupaar Curie ja Wilhelm Conrad Röntgen veendumustesse, kes nõudsid iseendilt, oma kaastöötajailt ja lastelt ka seda, et igas olukorras nende töölaud, katseaadmed ja ümbrus oleksid hästi korras, kuna lohakas töökoht peegeldab ka lohakaid mõtteid.

Noorus on teadmiste ja oskuste omandamise aeg, aeg, kus omandatud tuleb kõige sagedamini aru anda. See nõuabki teiste oskuste kõrval ka kirjaoskust.

«Noorus», 11, 1978

Sven Arbeti ja Ann Vahakormi fotokujundus.

«...KÖNNIB VIHMI, PEAS ROHELINE KAABU...»

AUTORIST

Sündinud 1948. a. 5. mail Nõmmel. Lõpetanud Tallinna 39. Keskkooli, 1975. Eesti Nõukogude Parteikooli ökonomist-organisatorina, praegu jõudnud õpingutega Marksismi-Leninismi Ülikooli kolmandale kursusele.

Töötanud mitmetes kohtades, olnud komsomolitööl, ajakirjanikuametit pidanud Jõgeva rajooni ajalehes «Punalipp», praegu «Ohtulehe» päevauudiste osakonna korrespondent.

ANN P.-le

Üle õue tasakesi kõnnib vihm,

peas roheline kaabu. Ta arvab, et on meri, milles ujuvad tare ja taevas, tiikati rohtu, meie kahekesi niigi kasetohtu. Me kahmame ta veekätest ja sõnatult seisame soojas vihmas,

ülespidi suud. Meie kõrval tasa oigab õunapuul. On valus tal- või lahkumine käes? Vaikib õunapuul. Kuulame selgesti, kuidas krigisevad ta sooned ja sõlmised juured otsivad maakeset. Ikka veel. Aga ei enam teisipoole maakera. Nüüd vaid sooja juurde,

mis möllavat kuskil SEAL. Ikka üle õue tasakesi kõnnib vihm...

*

ANN P.-le

Küünal põleb laual ja seintel väreleb valgus. Nii võiksime istuda kaua ses tumedas toas. Kuid aeg läheb ruttu, ta valgub nagu liiv sõrmede vahelt ja hajub ja maha saeb mälestusteõites puud. Me kustutame küünla, me leivale anname suud.

ANN P.-le

Pääsuke selga istusin. Ta lendas otse päikesesse, sulgesin silmad. Siis vaatasin alla... Seal ta paistis, Eestimaa, väike ja armetu nagu meie kiviste põldude kartul.

Mustvee kant oli must, Tartu paistis keset rohelist. Tagasi jõudes märkasin: õu oli umbrohtu kasvanud, ääd vildakil, kaev nagu surnud hobuse silm. Ja esivanemate näod olid etteheitvad. Sadu ja äikest ennustas ilm.

ANN P.-le

Puud ja päike keerlevad me ümber. Ringmäng meeletu. Varsti aeg saab ümber, varsti lahkume, keeletud ilust ja avarusest. Puisse jätsime puitunud hinge, päike pani meid istuma valu madalale lõvele. Puud ja päike keerlevad me ümber. Ringmäng meeletu. Varsti kallatakse ümber roheline järv. Aga hinge jääb ta uim ja värv.

1980

ERAUIDUD II

- * Armastus on nagu «Kommunaari» king: vaatad riiulil — meeldib, ostad ära — pigistab.
- * On öeldud, et naine on nagu raamat, mida lehitsed elu lõpuni. Minu poolt klausel — vaid sel juhul, kui mees kirjutab sellesse kustumatu väärtusega leheküljed.
- * Naine, kes toob mehele toatuhvlid, sarnaneb toakoerale.
- * Ilus naine varjub sageli vööba taha.
- * Kodukanast naisel on kodukukest mees, aga kuked ikkavad siblida võõras sõnniku-hunnikus.
- * Abielu on abitu elu, vabaabi-elu on vaba elu.
- * Armastusest tehakse lapsi, aga piletit ei minda teatrisse.
- * Naine on mehele sõber, armuke ja hoikassaa.
- * Ilma võib ennustada ka naise soengu järgi.
- * Pole olemas lolle naisi, on vaid lolliid mehed.
- * Mees naiseta on nagu koer suukorvita, naine meheta sarnaneb õõnsale mündile.
- * Armukadedus on armastuse apteeker.

- * Peegel lööb naist, kes teeb halva mängu juures hea näo.
- * Naine unistab täiusest nagu kana kuldsetest teradest.
- * Kodukana seisuses naine peaks ka munema õppima.
- * Apteekri armastus lõhnab palderjani jätele.
- * Vanatüdrukud ja vanapoisid tantsivad valgete ööde aegu ümber ajastu süülõkete ning uluvad kuu poole.
- * Abielu olelusvõitlust pehmen-dab vaid otstarbekal ajal ja parajasse kohta tehtud sõnaklistiir.
- * Kaks kõva kivi ei jähvata head jahu, aga peasüü lasub ikkagi jähvatajal.
- * Naisega on halb, naiseta veel halvem.
- * Läbielatud hetked ripuvad nagu lihakered kapis nagu ot-sas.
- * Ammu oleks aeg loobuda vaikivast viisakusest.
- * Tee tuli üles, siis läheb ka sinus endas valgeks.
- * Iroonia on abituse varje.
- * Kord peab olema, kasvõi tol-mukord.
- * Üks teab, mida teha, teine, kuhu teha, kolmas, millega teha, neljas, kellele teha, viies, kuidas teha, aga kõik kokku ei tea midagi. Ja töö jääbki tegemata.

KUIDAS LAULAB RUKKIRÄÄK

Pesin käed loperguses kausis puhtaks. Kartul oli pandud. Turi küll veidi tulitas, aga see-eest ootas laual aurav kapsasupp, nii paks, et pane või lusikas püsti.

...Sõbra sünnikodu, maha-jäetud talu keset põldu. Ja mina, linnakäraga harjunud inimene. Kartulipaneku aegu avastasin enda jaoks päris mitu asja. Seda, et oskan küllaltki hästi kirvest ja saagi tarvitada. Et minu tehtud söök kukub vanal pliidil sootuks parem välja kui linnas.

Ühel õhtul polnud mul und. Väljas ladistas vihma. Tuba oli mõnusalt soe. Lõhnas nagu tavaliselt seintesse ja laesse sadestunud suitsu ning veel millegi koduse, mõnu-mõnusa järele. Äkki koputati aknale. See oli vana õunapuul, kes palus vihma eest varjule. Ta istus juurte ragisedes toolile ja küsis: «Kuidas sulle siin ka meeldib, linnamees?» «Väga!» vastasin. «Ei taha kuidagi ära minna, nii meeldib.» Õunapuul voolis ägisedes pihta ja pani mu ette paar mullust klarubinat. «Ega ma enam suurt vilja kannan,» ütles ta kurvalt. «Perenaine on ammu linnas, poeg käib harva. Pesakastis mu turjal pole juba tükk aega linde. Va kass käib seal vahel luuramas, seesama hiirekelder, kes siin talus veel üksinda elab. Naabrimees Juljus toob talle ik-

ka toitu. Tuli ju kass sullegi nurrudes vastu. Aga kõik laguneb. Talu vajub inimeseta kokku, minust jääb varsti järele vaid tühi võra.»

Vaatasin pommidega kella, mille rämpsu alt leidsin. Ehk saab ta pikapeale korda seada. Kõdus ja tolmus oli tegelikult palju toredaid esemeid: kalakujutisega vaagen, puuliud, alasi. Pööningul häll ja vokk. Piimataldriku kallal olid vahel siilid ja kass ninapidi koos. Seda pilti ei unusta. Käisin juhuslikult ka paarsada meetrit eemal asuvas talus. 72-aastane perenaine ütles, et mõni suvi ta veel siin toimetab, siis kolib linna elama. «Aga talu?» pärisin. «Eks maaparanduse alla,» vastas perenaine. Kahju! Varsti pole siinkandis ühtegi talu alles. Kes teab, ehk läheb sõbra sünnimajagi põlluks, maha-jäetud ta ju on. Mis siis, et hea kartulimaa ja sügiseti kopsakas saak.

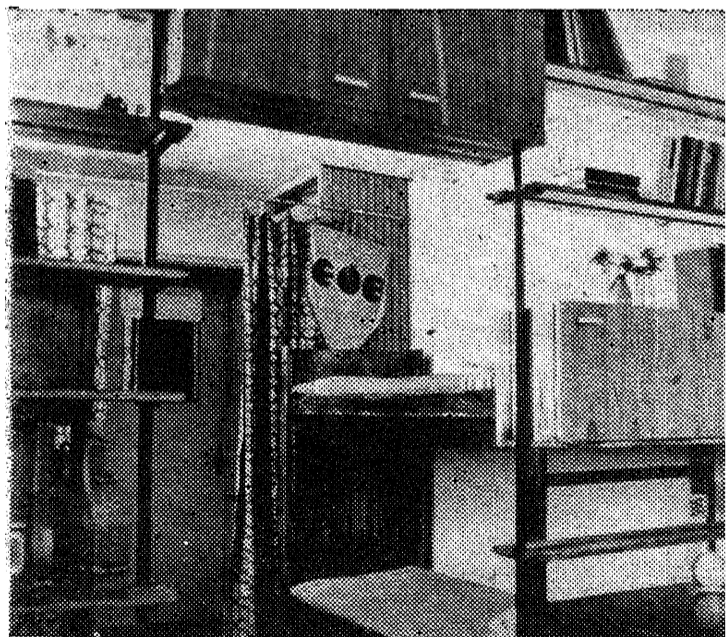
Viibisin hiljuti maal kahes kohas: sõbra sünnikodus ja tädimehe linnastunud talus. Viimasesse oli toodud linnakorteri vana mööblit ja tehtud kõik, et toad uuema näo võtaksid. Ei meeldinud mulle enam seal.

Tahaksin, et mul igal suvel selle mahajäetud talu jaoks aega jätkuks. Vaid seal kuuled maa südame tuksumist. Linna minnes oled kurt linnulaulust,

tumm heinalõhnast, ei oska rahvasummas liigeldagi, oled puhastunud, looduslembelisemaks muutunud. Või nagu ütles teadlane, kunstnik ja pedagoog Karl Tihase: «Looduses heidan endast kõik kõrvalise ja segava. Oma ajal käisin tihtipeale Aegviidus Salu Mardi suitsutares. Sain sealt loomelaenguid talurahaarhitektuuri uurimiseks, akvarellide maalimiseks, igapäevatoeks TPI-s. Suved veedan enamjaolt Lahemaal, ürglooduses. Mul on kahju inimestest, kes ei tea, kuidas kohisevad tammed, laulab rukkirääk või nagiseb vana tare.»

...Kõldeks kustusid viimased sõed. Tõusin kunagiselt käe-auguga lüpsipingilt, panin kuue selga ja läksin toa taha vana õunapuud vaatama. Suur oks oli viimasest suure tormis ta küljest murdunud, aga õiehteid jätkus. Võib-olla viimast korda. Vana õunapuul vaikis. Juhtusin kella vaatama, kuramus, viimasele rongile ei jõua. Pimenes. Võiksin ju naabrimehe juurde ööbima minna, mõtlesin, tal hea meel, aga ei lähe kah; võtan hilibud peale ja keeran lakas-end õlgedesse, hommikul vana jõuan rongile. Kuulatasin vaikust. See oli teistsugune kui mõni kuu tagasi, talvel. Ohk oli tiine õitse-misest, lõhnasid põllud ja puud, linnud laulsid, kusagil kaugel haukus koer. Suur suvi oli tulekult.

OOD ÜHISELAMUTOALE JA GLEHNI LOSSILE

LÄHME KOJU. Nii öeldakse pärast koolipäeva ja 2400 tipikat mõtle selle all ühiselamutuba. Ühiselamuprobleemi näritakse mitmetel tasemetel, oluliselt ei muutu aga miskit ja mõnikord taban end mõttelt — kas siis peabki? Need mõnikümme korrariikkujat ja eks-matasaanut ei suuda ju oluliselt ära rikkuda nende üle paari tuhande üliõpilase igapäevast elu, kellele ühiselamine on TPI-s õppimise ainuke või-

malus. Lubade kontroll? Ei istu ju seal valvelauas mõnikord kedagi, kellele sa näitad? Ja sõpru-seltsimehi-vendi käib päeva jooksul hulganisti, neid kel asja (ilma vähimagi kurja kavatsuseta) ühika omainimeste juurde. Meenub, olin kord Tartus. Valel ajal ses mõttes, et distantstudengil oli tarvis nii mõnigi kord õppeasju ajada väljaspool sessiaegu. Õppejõud pidi sõidust tulema homme. Kas

Tallinna tagasi ja homme jälle edasi-tagasi 186 kilomeetrit? Et sai nagu Tartus käia lõunat söömas...

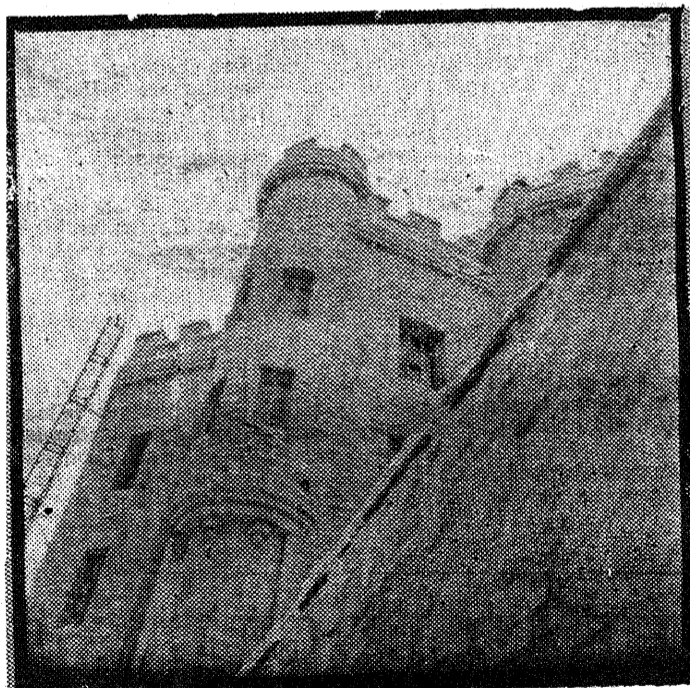
Aga ... stopp! Kindlasti on igal tudengiealisel inimesel Tartus mõni klassikaaslane, sugulane või muudu tuttav ja ühikates leidub ju alati vabu voodeid. Kui riskiks?

Meeles igasugused ühiselueeskirjad, mis keelavad võõraste viibimise kella 23-st 7-ni ühiselamuruumides, kartus valve uudishimutsemise ees ja seal kõrval tüline tahtmine ikka homme õppejõuga kokku saada, astusin Pälsonisse sisse. Teadsin, et väga arglik ei tohi näida, ning marssisin hoogsal sammul ja kangesti eneseteadliku ilmega lugemisse süüvinud tüdrukust mööda. Koputasin ja ... põhjustasin oma ilmumisega teesklematu rõõmu.

«Mis sa tühja muretsed! On enne sind siin magatud ja magatakse veelgi. See on loomulik ühiselamuseadus.» Kommentaariks — kirjutamata muidugi.

Ühiselamutuba on õdus. Juba legendaarseks muutunud praekartulitega ja sagedaste pannkookidega — kodust toodud moosi paljalt ju ei söö. Poiste tubadest kostab momendi populaale, tüdrukud rullitavad juukseid, keegi käib midagi laenama, vestluse tulipunktis on päevasündmused, võetakse läbi õppejõude ja pannakse muidu poolde maailmaprobleemid paikaka. Igav igatahes ei ole.

Linnas elavad kursusekaaslaste kadestavad mõnikord neid,

kes ühikas elavad, sest õige üliõpilaselu. käib ju seal, ühikatoas. Loengul niisuguseid kontakte peaaegu ei teki, mis eluks ajaks seovad, ühes toas aga küll. Muidugi, ühiselamus õpid hindama ka üksindust — vahel on siiski päris tore üksigi kodu olla. Kui teised on nädalavahetuseks päriskoju sõitnud või muidu parajasti ära. Aga seegi on alles mõnus üksindus.

TUDENGILOSS — populaarne ajaveetmiskoht. Küllap ol-lakse selle väitega nõus. TPI tudengeid kadestavad teised — mis teil viga, teil ju terve loss. Ja kasutatakse tutvusi, et sinna mõnele üritusele pääseda. Ma ei tea, kas on tehtud statistikat,

Järg 4. lk.

TUGEVAT ISELOOMU JA TAHTEJÕUDU

(Algus 1. lk.)

«Hvatit, ja s toboi bolše ne igrāju.»
Olles samas situatsioonis veidi hiljem Janis Kruminši vastu, tegi Ahtajev sama petteliigutuse ning pärast korvi ei jätnud ta ütle mata:
«Janis, vot tak nado igrat.»

Üles kirjutanud
SULEV PUU

* 1952. aasta Helsingi olümpiamängudest osavõtjad (vasakult): J. Lössov, I. Kullam, H. Kruus, A. Englas.

OOD ÜHISELAMUTOALE JA GLEHNI LOSSILE

(Algus 3. lk.)

kui palju on ühel reatudengil (kui ta pole täidleja ega suur aktivist) võimalusi õppeaasta jooksul lossis käia, sest isegi ühe teaduskonna õhtule ei mahu ju kõik selle teaduskonna üliõpilased.

Kuid julgen arvata, et tipikas läheb lossi meelsasti ja ootusärelvalt — mida täna tehakse? Tehtud on seal aga tõsisemat ja lõbusamat, lüürlisemat ja lärmakamat. On korraldajad peidetud pudeleid ja katkisi klaasegi kokku korjates päid vangutanud...

Sellelgi pooldest on loss koht, kus võib trehvata inimest, keda pole sada aastat näinud, koht, kuhu minekuks sead endale ümber paremad hildud ja koht, kus emotsioonid kipuvad tavarööbastest välja tulema. Heas mõttes.

*

Praegu on suur suvi ja tühjad nii ühiselamutoad kui tudengiloss. Aga põhjamaa suvised on alati liiga lühikesteks peetud... Vihje on nukker ja enneaegne, mõistan. Ja kuidas oskaksimegi hinnata seda, mis meil on, kui meil seda vahetevahel ei ole?

URMI REINDE

NALJANATURE

Külaline pöördub baarmani poole: «Õelge palun, mitu vaati õlut te nädalas keskmiselt müüte?»

«Kakskümmend.»
«Võia teile õpetada, kuidas müüa 25.»
«Kuidas?»
«Valage kruusid täis!»

* * *

Naine pöördub oma äsjaostetud papagoi poole: «Noh, mu lollike, oskad sa siis ka rääkida?»
«Oskan küll. Aga sina, kas sa lennata oskad?»

* * *

«Kui ma selle koera ostsin, öeldi mulle, et ta kuulab sõna. Ei öeldud ainult, kelle sõna.»

* * *

Politsei peatab Bostonis takso ja küsib juhilt: «Teie nimi?»
«Tim O'Riordan.»
«Pagana pihta! Mul on ka sama perekonnanimi ja olen kah iirlane. Aga kust on pärit sinu vanemad?»

«Dublinist.»
«Vapustav! Minu vanemad on kah sealt.»
Nad rääkisid Iirimaast ja lõpuks ütles politseinik: «Väga kena oli su'ga vestelda, Tim. Niiid aga pean ma seda vae-sekest trahvima, kes nii ülbelt su auto alla hüppas.»

SEAL ELAS DULCINEA JA SEIKLES DON QUIJOTE

Madriidist otse lõunasse, üle laia Rio Tajo jõe ja läbi suurte viinamarjaväljade vahel asuva linna Quintenar de la Orden viib paljude turistide teekond. Sellest linnast suunduvad nad tavaliselt edasi külla nimega Pueblo El Toboso. Niiid te taipate, kuhu reisiseltskond on sattunud ja ütlete, et tal on meelepärased kirjanduslikud huvid. Siin ju elas ligi neli aastasada tagasi Miguel Cervantese romaaniangelase Don Quijote fantaasiakallim Dulcinea. Siin El Tobosos ja ümbruskonnas kõneleb rahvas tõemeeli, et selle maailmakuulsaks saanud daami näol tuleb mõista naist Ana Zaroo de Morales. Ühel rännuteel tegi Miguel Cervantes Tobosos peatuse ja armus kohe Anasse. Dulcinea maja on ajahambale vastu pannud ja selles asub niiid hästi säilinud Don Quijotele pühendatud raamatukogu. Ülipuhtas köögis aga otse sõdelevad aastasada vanad savipotid ja pannid, lihtsast magamistoas seisab raske punaste kivijalgade paljude nikerdustega kaunistatud voodi.

Kaheksa kilomeetrit edasi tukub otse maantee ääres vana hall võõrastemaja «Venta de Don Quijote». Vapper rüütel pidas selle õuel ära oma kuulsast sõjariistade valve. Hoone seinu kaunistavad paljudest kahhelkividest kokku pandud värvirikkad pildid. Muidugi kujutavad need rändrüütli ja tema truu kannupoisi seiklusi. Kuid võõrastemaja on maha jäetud ja

lukku pandud ning mitte just vähesed väärtuslikest kahhelkividest on kukkunud maha ja maja ümbritseva müüri kallal on ajahambas hoolega vaeva näinud.

Rändurid liiguvad edasi ja jõuavad varsti Mota de Cuervo külla lähedasele kõrgendikule. Valgevärvilised rasketujulised tuuleveskid seisavad seal lagedal väljal päris tiheadalt üksteise kõrval reas. Mitmel neist mõnigi tiib maa peale langenud. Jahu ei tee veskid enam tükk aega. Nende keerlevate tiibadega asuski vapper rändrüütel omal ajal võitlusse.

Edasi Tomelloso, linna 28 000 elanikuga. Koduloomuuseumis näidatakse kõigile sajanditevaruseid kaarikuid ja vankreid. Nendega vedasid küllamehed viinamarjakobaraid põldudel linna veinivabrikutesse.

Argamasilla de Alba asula. Siin hoiti Miguel Cervantest mõnda aega kinni vangimajas. Niiid on vangimaja kui ajalooline ehitis riikliku kaitse all. Muidugi sai talle see au osaks põhjusel, et Cervantes kirjutas selle maja seinte vahel oma kuulsast romaani esimesed peatükid. Kirjanik laskis rändrüütli siin Argamasillas sündida ja siin ka surra.

La Mancha tunneb igauks uhkust oma kuulsast rändrüütlist poja üle ja hoolimata sellest, et tegemist on siiski fantaasiaval-last pärit kujuga. Peaaegu iga külla, alevi või linna piiri peal paistab kaugelt suur pilt ränd-

rüütlist ja tema kannupoisist ja see ütleb kindlalt — ka siit on nad kunagi läbi sõitnud. Aga kõige agaramad on romaaniangelaste ülistamisel küll võõrastemajade ja restoranide pidajad. Vist küll igas asulas või linnas ootab külastajaid restoran «Don Quijote» suitsust läbi imbunud palklagede, vanatüübiliste kaminade ja laudade, sageli ebamugavate toolidega igast võimalikust ajajärgust. Seintel ripuvad vanad tinast lauandud ja aegadest tumedaks muutunud pildid. Istub rännumees lauda, ootavad teda tüüpilised kohalikud toidud — saab maitsta kõigivõimalikest lihasortidest ühepajatoite, kiita tuleb manchegot — vürtsitatud lambajuustu ja teisi suupisteid ja sealt kandi veine. Neid ülistas Miguel Cervantes päevil ligi nelisada aastat tagasi, kui ta pani kirja oma maailmakuulsast «Don Quijote».

Kuid teisest küljest on La Mancha siiski muu kui ainult idülliline maakoht Uus-Kastiilia kiltmaa kaguosas. Viina- ja õlipuud, teravili ja köögiviljad kasvab seal laiad põlvväljad. Maa ja lõikus kuulub aga lõviosa suurmaapidajatele ja aadliperele. Maatöölised ja väikemaomanikel tuleb alatasta võidelda murede ja raskustega. La Mancha on meie päevil sama moodi feodaalmaad, kui ta oli Cervantesi eluaial.

Ajalehest «Neue Deutschland» tõlkinud ALFRED UIBU

* Juuni ühel sumedal pühapäeval valis Pressiklubi järvakandi külje all Lihuveskil oma uut presidenti. Ülemine pilt näitab lihtsalt meeletu, alumine aga on märksa olulisem, peegeldades uut presidenti tõstmist troonile. Kui fotolt on asjaomast isikut raske ära tunda, siis selgituseks: Pressiklubi president on RAINER GORNISCHOFF. KU-81.

UUS PRESIDENT ON OLEMAS

HEAD LUGEJAD!
KOHTUME JÄLLE
SEPTEMBRIS

«TALLINNA POLÜTEHNİK»
«ТАЛЛИНСКИЙ ПОЛИТЕХНИК»

Trükkikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk t. 40/42. Organ парткома, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Таллинского политехнического института «Таллинский политехник». Типография «Южисэлу», Пикк, 40/42.
Tolmetuse address: 200026 Tallinn, Ehitajate tee 5, TPI, 3. hoone, tuba 204, tel. 537-261.
Адрес редакции: 200026 Таллин, Эхитайте тее, 5, ТПИ 3 корпус, комната 204, тел. 537-261.

Tell. nr. 2134
MB-06619
Hind 2 kop.

Vastutav toimetaja
G. HAZAK